

ARCHEOLOGIENOTA OOIGEMSTRAAT WIELSBEKE

ADEDE Archeologisch Rapport 557 - 2020

SEBASTIEN VAN WETTER

ADEDE ARCHEOLOGISCH RAPPORT 557

**Archeologienota met beperkte samenstelling
Ooigemstraat
WIELSBEKE**

**VERSLAG VAN RESULTATEN:
BUREAUONDERZOEK**

VAN WETTER SEBASTIEN

Colofon

Uitgever	ADEDE bvba
Jaar van uitgave	2020
Plaats van uitgave	Gent
Redactie	Sebastien Van Wetter & David Janssens
Kaartmateriaal	Sebastien Van Wetter
Coverafbeelding	Uittreksel Ferrariskaart
ISSN	2033-6810

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van ADEDE bvba. ADEDE bvba is niet aansprakelijk voor eventuele schade voortvloeiend uit diens adviezen.

Inhoudsopgave

1	Administratieve fiche	- 4 -
2	Bureauonderzoek	- 9 -
2.1	Archeologische voorkennis	- 9 -
2.2	Aanleiding van het onderzoek.....	- 9 -
2.3	Doel van het onderzoek	- 9 -
2.4	Huidige situatie projectgebied	- 10 -
2.5	Beschrijving geplande werken.....	- 10 -
2.6	Randvoorwaarden	- 10 -
2.7	Werkwijze	- 10 -
3	Assessmentrapport.....	- 21 -
3.1	Landschappelijke situering van het onderzoeksgebied.....	- 21 -
3.2	Historische situering van het onderzoeksgebied	- 26 -
3.2.1	Algemene historische situering	- 26 -
3.2.2	Historisch kaartmateriaal	- 27 -
3.2.3	Historische luchtfoto's.....	- 30 -
4	Besluit	- 32 -
5	Bibliografie.....	- 33 -
6	Lijst van figuren	- 34 -

1 Administratieve fiche

Projectcode	2020D199
Site	OOIGEMSTRAAT - WIELSBEKE
Projectsigle ADEDE	WIE-OOI
Ligging	T.h.v. Ooigemstraat, Wielsbeke, West-Vlaanderen
Topografische kaart	Zie plannr. 1
Kadaster	Wielsbeke, Afd 1, Sie.B, nrs:460/3f, 460/3e
Soort onderzoek	Bureauonderzoek
Aard van de vervolgwerven	Ophogen terrein
Uitvoerder	ADEDE bvba
Erkenningsnummer ADEDE bvba	2015/00058
Erkend archeoloog	Simon Claeys 2017/00184
Tijdelijke bewaarplaats archief	ADEDE bvba
Bibliografische referentie	Van Wetter S., 2020, Archeologienota Ooigemstraat - Wielsbeke, ADEDE Archeologisch Rapport 530, Gent.
Grootte projectgebied	ca. 33184 m ²
Periode uitvoering	April 2020
Themen thesaurus Onroerend Erfgoed	Archeologienota, Bureauonderzoek
Verstoorte zones	Zie plannr. 4

 ADEDE
SEARCH & RECOVERY

WIELSBEKE - RIVER TERMINAL

Topografische kaart

2020D199 22/04/2020

© AGIV

Legende

 Projectgebied

 N

0 560
Meter

ADEDE
SEARCH & RECOVERY

WIELSBEKE - RIVER TERMINAL

Orthofoto

2020D199

22/04/2020

© AGIV

Legende

 Projectgebied

0 75
Meter

ADEDE
 SEARCH & RECOVERY

WIELSBEKE - RIVER TERMINAL

GRB

2020D199

22/04/2020

© AGIV

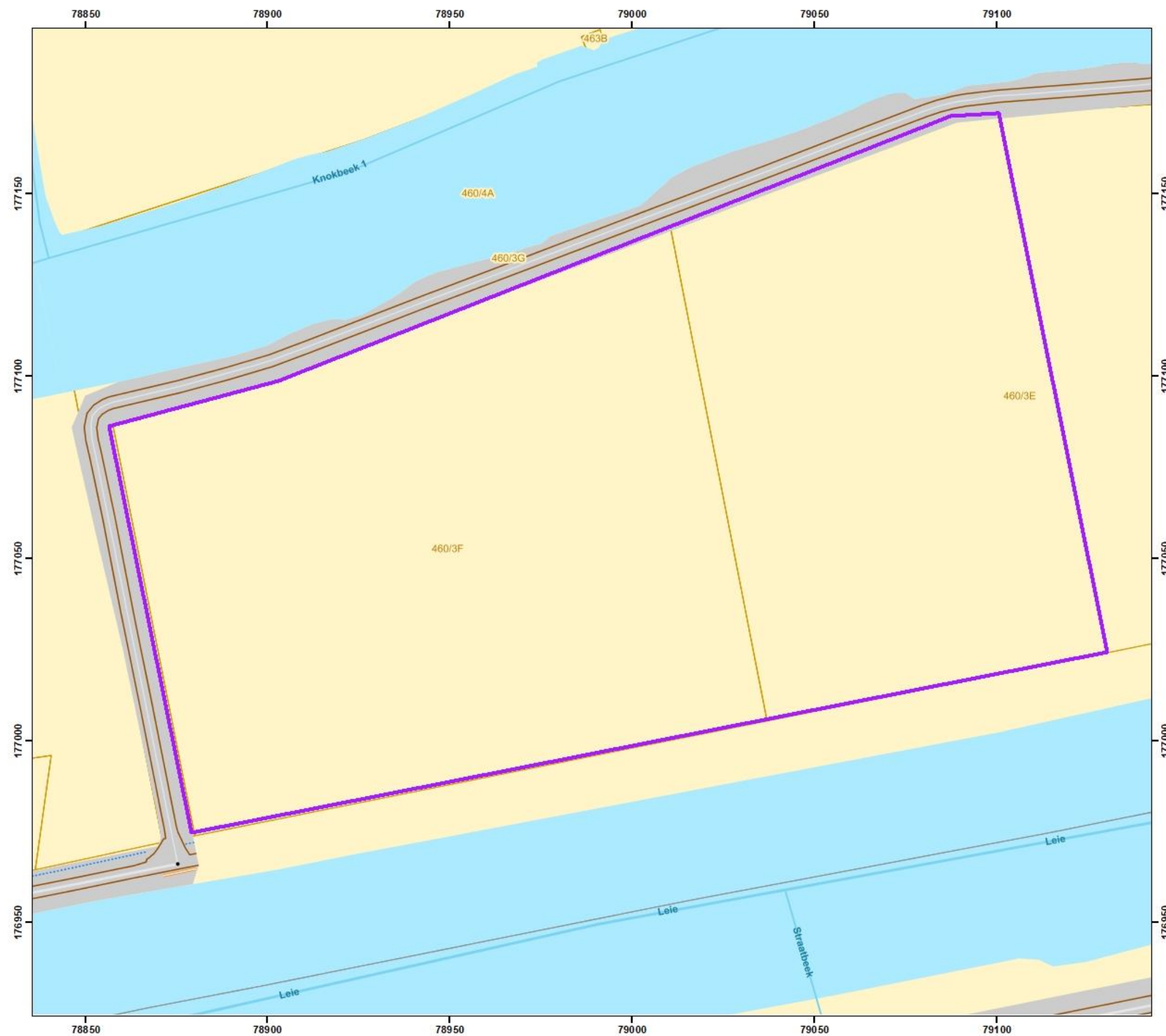
Legende

Projectgebiet

A horizontal number line is shown, labeled "Meter" below it. The line has tick marks at 0 and 75.

2 Bureauonderzoek

2.1 Archeologische voorkennis

Binnen het onderzoeksgebied werd tot op vandaag nog geen archeologisch onderzoek uitgevoerd. Op de belendende percelen is recent wel archeologisch onderzoek uitgevoerd door o.a. BAAC en ADEDE. Beide onderzoeken maken gewag van dikke antropogene ophogingspakketten tot soms meer dan 3,35m diep. De resultaten hiervan zullen worden meegenomen in de besluitvorming.

2.2 Aanleiding van het onderzoek

De archeologienota werd opgemaakt naar aanleiding van een geplande omgevingsvergunningsaanvraag ten behoeve van omgevingsaanleg en het regulariseren en verbouwen van een bedrijfsgebouw. De stedenbouwkundige handelingen vinden plaats in een gebied dat zich deels bevindt in woongebied. Hierbij bedraagt de totale oppervlakte van het terrein meer dan 3.000m² en de bodemingreep meer dan 1.000m². De initiatiefnemer is daarom verplicht een bekrachtigde archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag.

2.3 Doel van het onderzoek

Het doel van deze archeologienota is een afweging te maken van het kennisvermeerderingspotentieel van eventueel archeologisch (voor)onderzoek binnen het projectgebied. Er wordt gekozen voor een archeologienota met beperkte samenstelling waarbij de mogelijke impact van de geplande bodemingreep vergeleken wordt met het archeologische potentieel en de meerwaarde van de kennis die een eventueel vervolgonderzoek met zich meebrengt.

Conform artikel 7.2 uit de Code van Goede Praktijk kan de inhoud van een bureauonderzoek beperkt blijven tot de analyse van de geplande werken en dat ene doorslaggevende aspect, indien de confrontatie tussen de toekomstige werken en één doorslaggevend aspect uit de inschatting van de archeologische waarde van het onderzochte gebied aantoont dat:

1. Met aantoonbare zekerheid geen archeologisch erfgoed aanwezig is op het onderzochte terrein, of;
2. De toekomstige werken met aantoonbare zekerheid geen verstoring zullen veroorzaken aan het eventuele aanwezige archeologische erfgoed, of;
3. Verder onderzoek van het terrein in het kader van de toekomstige werken met aantoonbare zekerheid niet zou leiden tot nuttige kenniswinst.

2.4 Huidige situatie projectgebied

Het projectgebied is op heden het best te omschrijven als braakliggend. Er is geen bebouwing aanwezig. Het situeert zich op een 'eilandje' dat wordt gevormd door de oude loop van de Leie in het noorden en de rechtgetrokken Leie in het zuiden. Het hoogteverloop schommelt er grosso modo tussen 11m TAW en 11,50m TAW.

2.5 Beschrijving geplande werken

De geplande werken omvatten enerzijds het ophogen van het terrein en anderzijds en het opwerpen van een 5m brede aarden wal op de noordelijke en westelijke perceelsgrens.

Over zowat het volledige onderzoeksgebied zal het terrein worden opgehoogd naar een peil van +11m90 TAW. Concreet houdt dit een ophoging in die fluctueert tussen ca. 40cm tot 90cm. Langs de west- en noordgrens van het perceel zal een 5m brede aarden wal worden opgeworpen tot een hoogte van +13m TAW. Op de wal wordt een streekeigen vegetatie aangeplant. Helemaal in het zuiden van het perceel, in een strook van ca 15m breed parallel aan de Leie, liggen enkele onregelmatige opgehoogde zones die zullen worden genivelleerd naar +11,90m TAW. De grond die zal gebruikt worden ter stockage is afkomstig van het aanpalende perceel waar door ADEDE en BAAC reeds vooronderzoek op het terrein werd uitgevoerd¹.

2.6 Randvoorwaarden

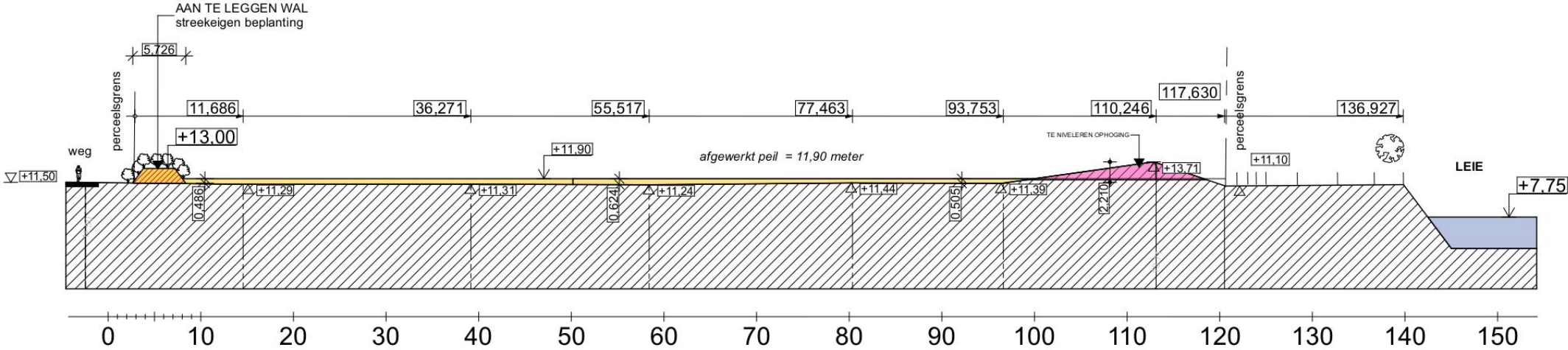
N.v.t.

2.7 Werkwijze

Het bureauonderzoek met beperkte samenstelling heeft tot doel aan te tonen dat de geplande ingrepen geen verstoring zullen teweegbrengen aan eventueel aanwezige archeologische waarden ter hoogte van het onderzoeksgebied. Of dat zich met zekerheid geen archeologische waarden meer bevinden ter hoogte van het onderzoeksgebied. Hiervoor wordt de confrontatie tussen de geplande

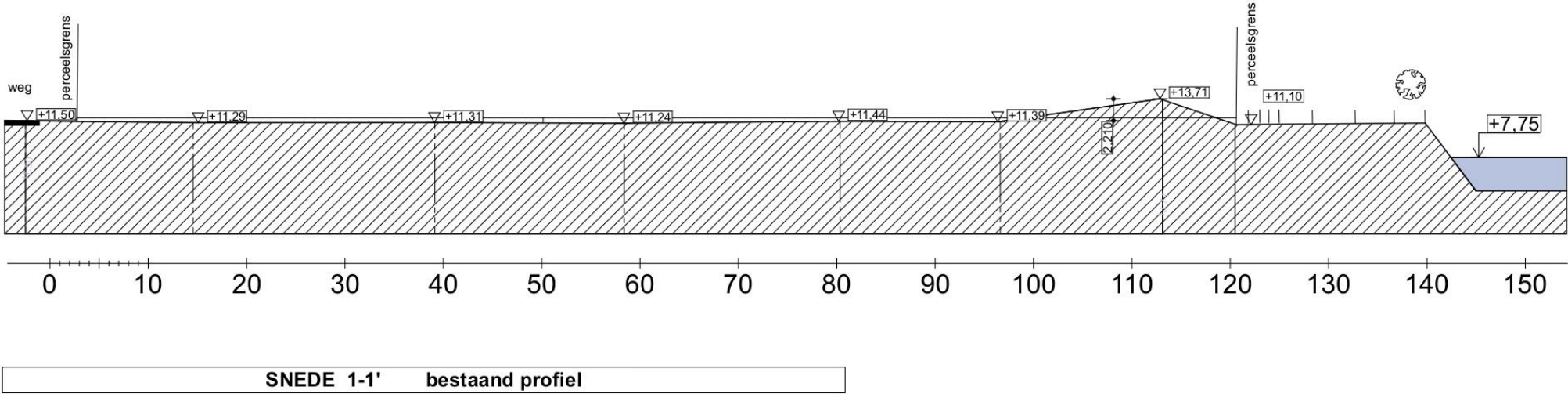
¹ Logan, M., et al, 2020, & Cornelis, L., et al, 2018

ingrepen en de inschatting van de archeologische waarde (en bijhorend kennisvermeerderingspotentieel) van het onderzoeksgebied onderzocht.

SNEDE 1-1' nieuw profiel

Project Wielsbeke ophogen terrein - aanleg wal zone voor logistieke ontwikkeling Wielsbeke Site Containerterminal	Datum: Werknummer: 1939 Layoutnummer: S-02 Layoutnaam: S snede 1-1 nieuw		ARCHITECTUUR VANDEGINSTE bv 0071/00711A project Wielsbeke Containerterminal Langehandstraat, 8, 8200 Brugge 15-11-2020 09:45:20 KUNSTWERK 2018 11-20 10:00	Opdrachtgever: RTW NV Koning Leopold III-laan, 66 , - 8200, Brugge
---	--	--	---	--

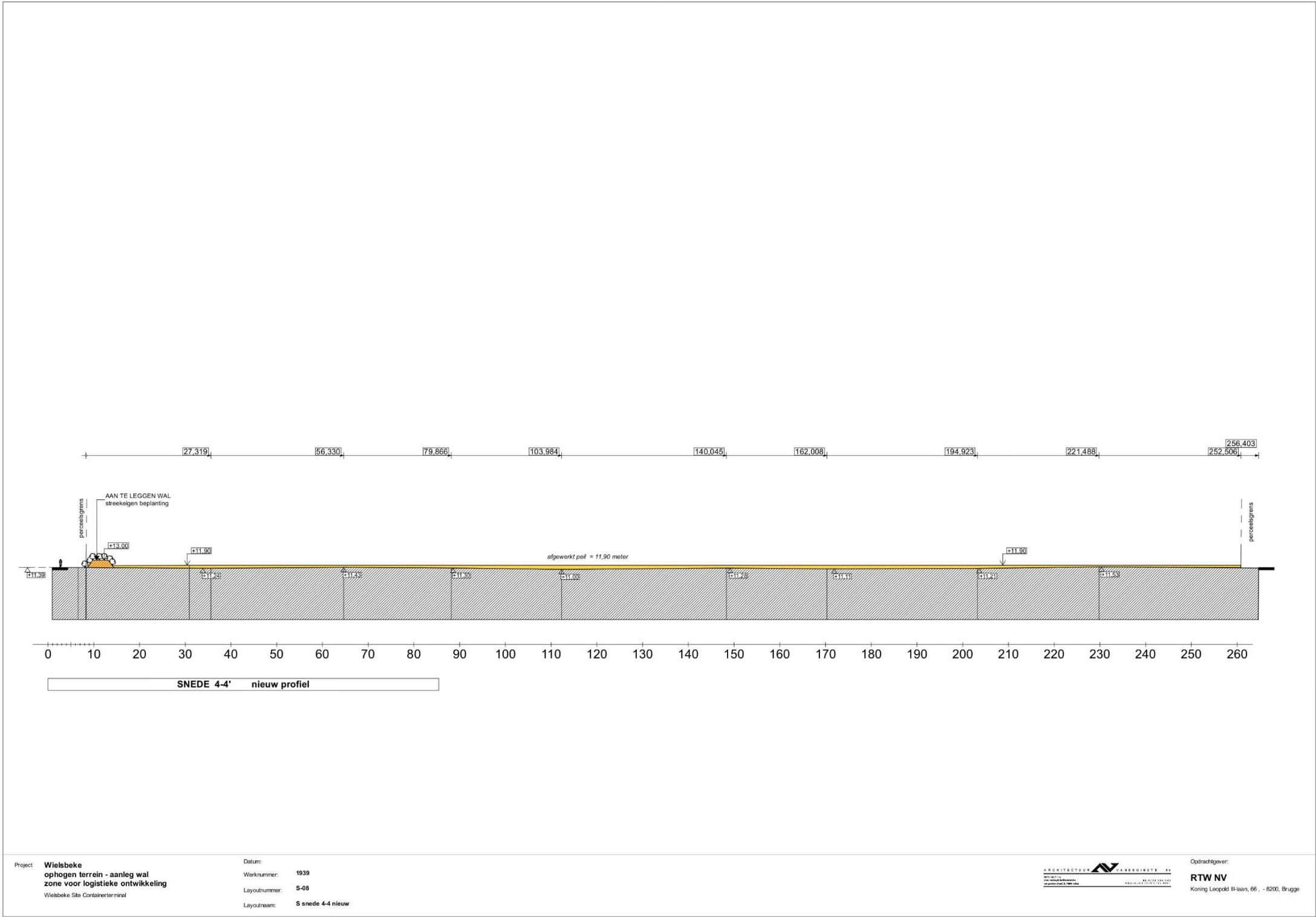

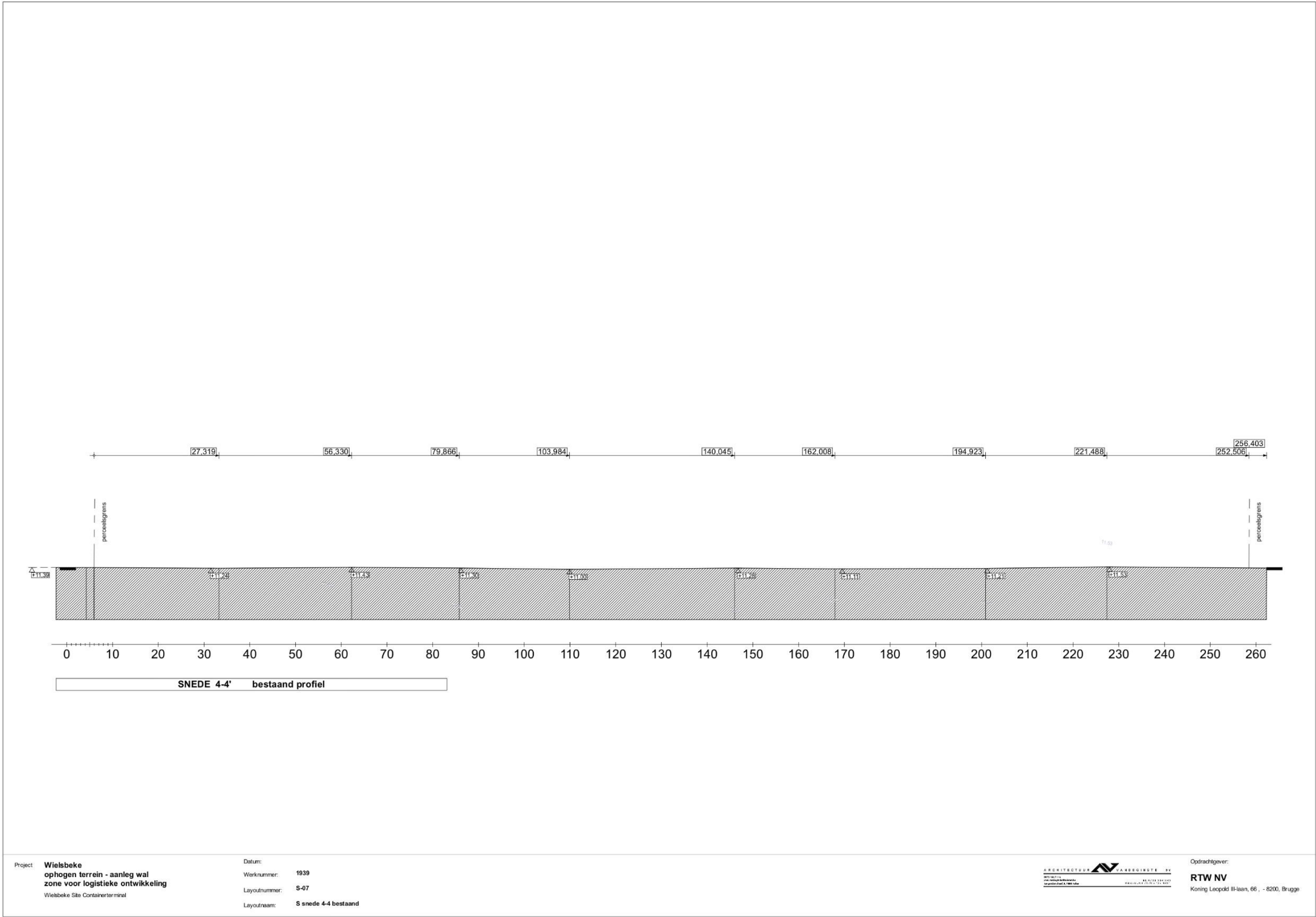
Project **Wielsbeke**
ophogen terrein - aanleg wal
zone voor logistieke ontwikkeling
Wielsbeke Site Containerterminal

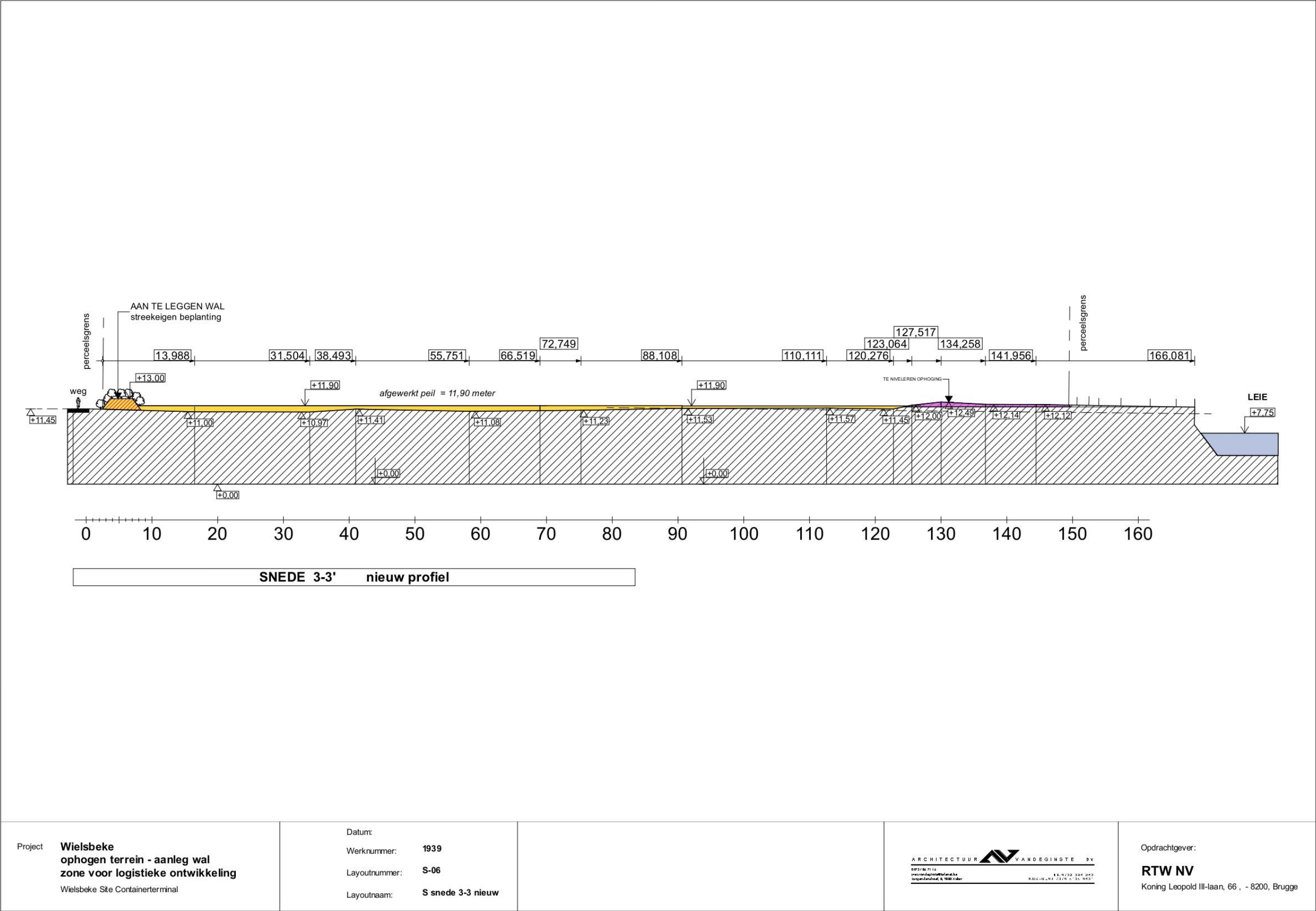
Datum:
Werknummer: **1939**
Layoutnummer: **S-01**
Layoutnaam: **S snede 1-1 bestaand**

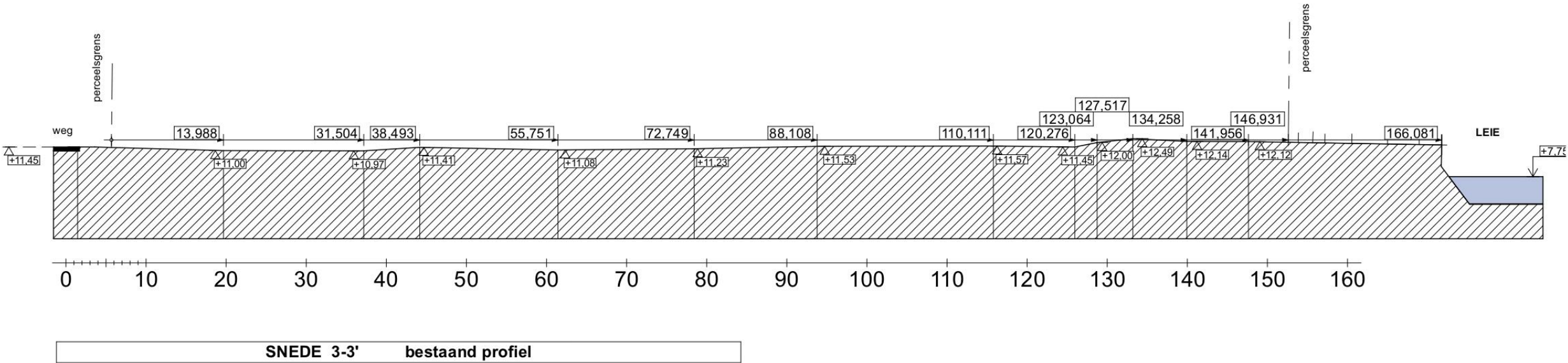
ARCHITECTUUR VANDEGINSTE bv
0071 86 71 14
personeel@vandeginste.be
Langehandstraat, 8, 8200 Brugge
Rijkswaterstaat, 2018, 2019, 2020

Opdrachtgever:
RTW NV
Koning Leopold III-laan, 66, - 8200, Brugge

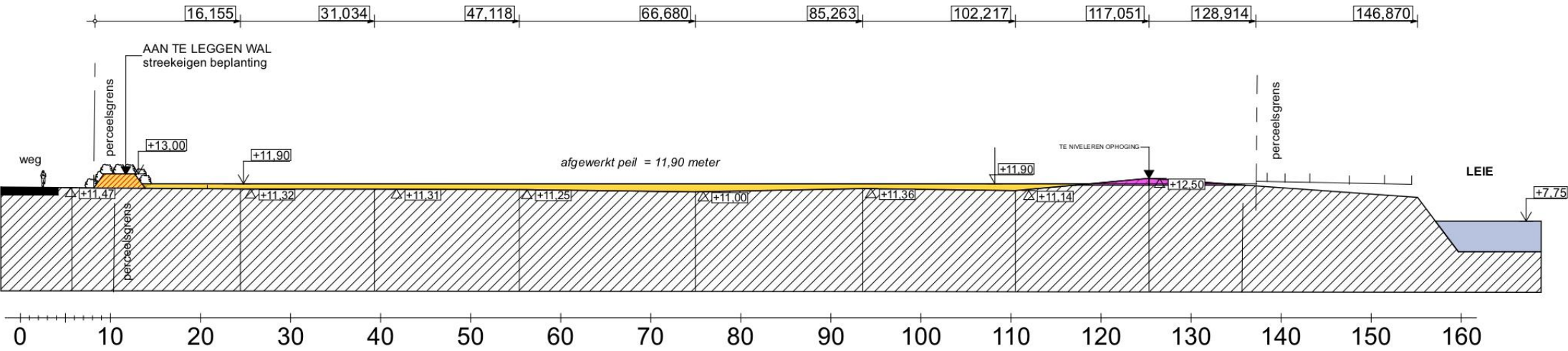

Project	Wielsbeke ophogen terrein - aanleg wal zone voor logistieke ontwikkeling Wielsbeke Site Containerterminal	Datum:			Opdrachtgever:
		Werknummer:	1939		RTW NV
		Layoutnummer:	S-05		Koning Leopold III-laan, 66 , - 8200, Brugge
		Layoutnaam:	S snede 3-3 bestaand		

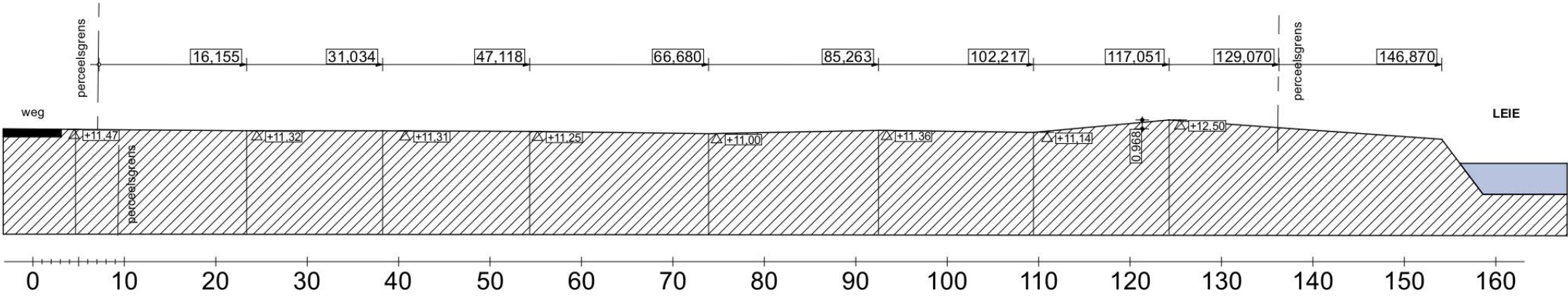
SNEDE 2-2' nieuw profiel

Project **Wielsbeke**
ophogen terrein - aanleg wal
zone voor logistieke ontwikkeling
Wielsbeke Site Containerterminal

Datum:
Werknummer: **1939**
Layoutnummer: **S-04**
Layoutnaam: **S snede 2-2 nieuw**

ARCHITECTUUR VANDEGINSTE BV
0071 86 71 14
paviljoenlogistiek@vande-
ginstebv.nl
Koning Leopold III-laan, 66 - 8200 Brugge
R.F. VANDEGINSTE
KUNSTEN 2018 N° 20.7449

Opdrachtgever:
RTW NV
Koning Leopold III-laan, 66 , - 8200, Brugge

SNEDE 2-2' bestaand profiel

Project	Wielsbeke ophogen terrein - aanleg wal zone voor logistieke ontwikkeling Wielsbeke Site Containerterminal	Datum: Werknummer: 1939 Layoutnummer: S-03 Layoutnaam: S snede 2-2 bestaand	ARCHITECTUUR VANDEGINSTE bv 0071/807116 provincie Antwerpen Langehandstraat, 6, 2000 Antwerpen TEL: +32 (0) 3 234 7447	Opdrachtgever: RTW NV Koning Leopold III-laan, 66 , - 8200, Brugge
---------	---	--	---	---

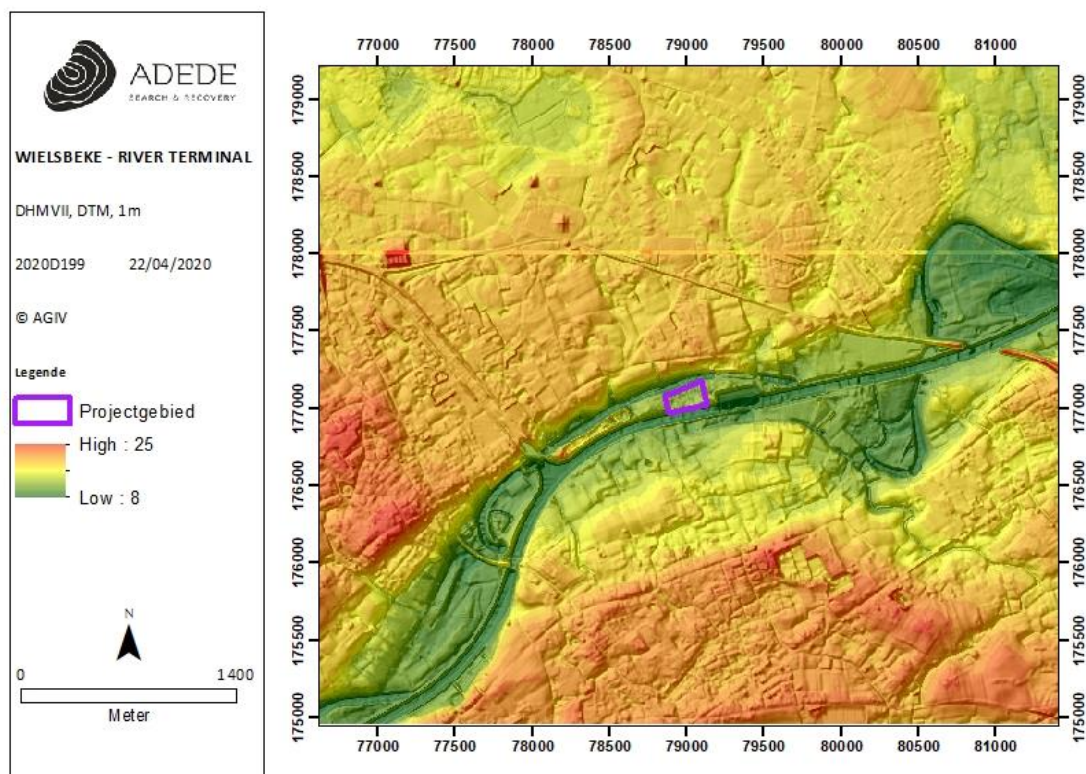
3 Assessmentrapport

3.1 Landschappelijke situering van het onderzoeksgebied

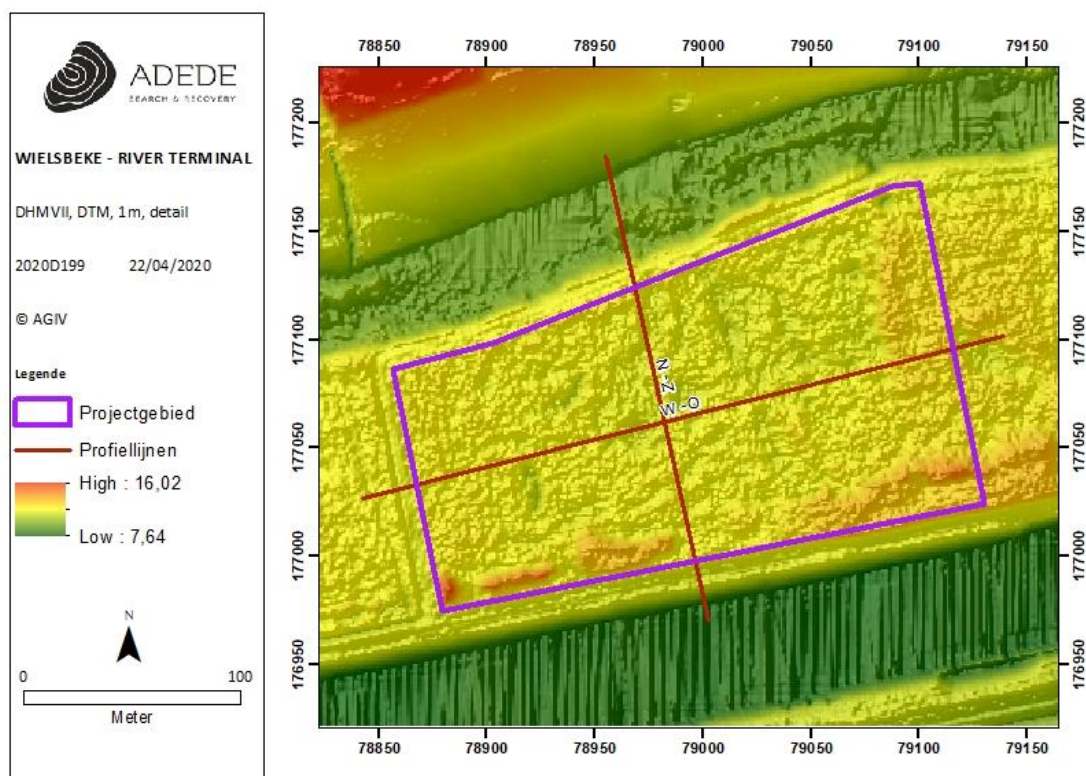
Het onderzoeksgebied dat het onderwerp vormt van deze bureaustudie situeert zich in het zuidoosten van de provincie West-Vlaanderen op de linkeroever van de Leie ter hoogte van de Ooigemstraat in Wielsbeke. Wielsbeke is een industriegemeente gelegen in de provincie West-Vlaanderen op ca. 34 km ten zuidoosten van Brugge, ca. 12 km ten noordoosten van Kortrijk en ca. 30 km ten zuidwesten van Gent. Wielsbeke is deels in de alluviale Leievallei, deels op de uitlopers van het zandlemige Hoogland van Hulste gelegen. Ten noordwesten wordt de gemeente begrensd door Oostrozebeke, ten noordoosten door Sint-Baafs-Vijve (Wielsbeke), ten zuidoosten door Sint-Eloois-Vijve (Waregem), ten zuiden door Desselgem (Waregem) en ten zuidwesten door Ooigem (Wielsbeke). Samen met Ooigem en Sint-Baafs-Vijve in 1977 gefusioneerd tot Wielsbeke.

Het projectgebied bevindt zich op een eiland dat wordt gevormd door een oude arm van de Leie en de huidige rechtgetrokken Leie, en maakt deel uit van de alluviale vlakte van de Leie. Ongeveer 1km naar het noordoosten bevindt zich het dorpscentrum van Wielsbeke.

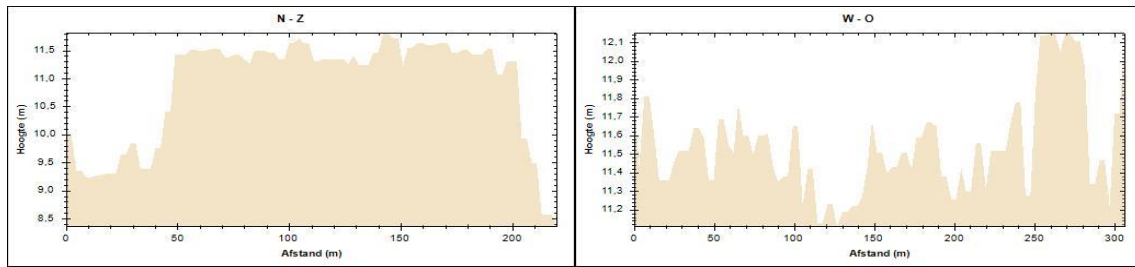
Het Digitaal Hoogtemodel toont dat het onderzoeksgebied zo goed als biljartvlak is. De hoogteverloop op het terrein schommelt steevast tussen 11m en 12m T.A.W.

Figuur 1. Situering van het projectgebied op het DHMVII, digitaal terreinmodel 1m.

Figuur 2. Situering van het projectgebied op het DHMVII, digitaal terreinmodel 1m (detail).

Figuur 3. Hoogteprofielen van het projectgebied.

Op geomorfologisch vlak bevindt het onderzoeksgebied zich in de zuidelijke uitloper van de Vlaamse Vallei, meer bepaald in de Leievallei (Scheldebekken zonder getijden) en gedeeltelijk ter hoogte van de Zandleem- en leemstreek in het land van Roeselare-Kortrijk.

De Leievallei maakt deel uit van de Vlaamse Vallei. Deze depressie (in feite een complex van deels bedolven thalwegen) is vanaf het Midden-Cromerien door fluviatiele erosieve werking uitgeschuurd tot diep in het Paleogeen- en Neogeensubstraat en raakte in de loop van het Weichseliaan opnieuw opgevuld. De omvang van dit jong-Quartaire opvulpakket kan tot 25 m, en uitzonderlijk 30 m, dik zijn. De Vlaamse Vallei is in feite een lange zandige vlakte waarvan met het noorden van Gent tussen Maldegem en Stekene als centrum. De hoogte is er doorgaans lager dan 10 m +TAW. De Vlaamse Vallei kent oostelijke en zuidelijke uitlopers. De zuidelijke uitlopers komen grosso modo overeen met de Leievallei, de Boven-Schelde en Dendervallei. De oostelijke uitlopers reiken tot over de as Rupel-Dijle-Demer tot in de buurt van Rotselaar. In tegenstelling tot de vallei van de Schelde treft men in de Leievallei dikkere afzettingsspakketten aan over een grotere breedte. De quartaire lagen zijn er dikker en in het westen ook lemiger.

Ook de tertiaire getuigenheuvels uit het Paleogeen en Neogeen die in de ondergrond aanwezig zijn bepalen mee de topografie van de Vlaamse Vallei. Bovendien is een microreliëf aanwezig op het laagterras dat is gevormd door eolische dekzanden en boreale stuifzandduinen, en zijn lokaal ook niet-geërodeerde relictten van de verwilderde fluvioperiglaciale, pre-holocene dalbodem te vinden in de vorm van donken. Het laagterras watert af richting de Leie of de Schelde door een netwerk van beekjes.²

Tijdens het Laat-Pleistoceen (130.000-11.650 BP) kreeg de Vlaamse Vallei haar definitieve vorm, uitgeschuurd tot diep in het Paleogeen- en Neogeensubstraat. Het dieptepunt van deze uitschuring situeert zich op de grens van het Eemiaan (130.000-117.000 BP) naar het Weichseliaan (117.000 BP-11.650 BP). In deze periode waren zowel Leie als Schelde meanderende stromen met een sterk variabele loop. De kustlijn stemde gedurende het Eemiaan min of meer overeen met de kustlijn zoals

² DE MOOR, G., VERMEIRE, S. & ADAMS, R., 1999. *Geologie van het quartair, kaartblad 22 Gent., Gent.*

we die vandaag kennen. Vanaf het Weichseliaan koelde het klimaat stevig af en veranderde de loop van de rivieren als gevolg hiervan in een vlechtend geulenpatroon.³

Het klimaat tijdens het vroeg-Pleniglaciaal (117.000-76.000 BP) was extreem koud en vochtig en het landschap werd gekenmerkt door vlechtende riviersystemen en een permafrostbodem. De bevroren bodem zorgde ervoor dat de insnijdingen beperkt blijven. De weinige aanwezige vegetatie van dit toendralandschap zorgde voor onvoldoende bescherming op de hellingen tegen de erosieve werking van het smeltwater dat in het voorjaar vrijkwam. Fluvioperiglaciale ophoping domineerde en de Vlaamse Vallei raakte geleidelijk aan door aggradatie opgevuld met sediment van het Paleogeen- en Neogeensubstraat. Tijdens de lente zette het smeltwater zand en leem af over de hele breedte van de vallei. In de daaropvolgende zomer verminderde het debiet en trok het water zich terug naar het hoofdstroomgebied. In de actieve geulen werd nog steeds zand afgezet, terwijl in de depressies in de valleivlakte leem sedimenteerde. De fluvioperiglaciale afzettingen zijn opgebouwd uit materialen die onder koude condities werden aangevoerd, door regen- en smeltwater van sneeuw of bodemijs, en vertonen een uiteenlopende lithologische opbouw en duidelijke laterale facieswisselingen.⁴

Het laat-Pleniglaciaal (76.000-14.640 BP) was een erg koude en droge periode met heel weinig vegetatie waardoor winden vat kregen op het zandoppervlak van deze toendravlaktes. Hierdoor werden dekzandruggen afgezet dwars op de toen dominante noord- tot noordwestelijke winden. Door superpositie ontstond een langgerekte dekzandgordel, met een steile, zuidwaarts gerichte lijzijde en een zachte noordwaarts gerichte loefzijde. Het gaat hierbij om een pakket van kalkloze, homogene en goed gesorteerde, fijne tot middelmatig fijne zanden met een dikte van 1 tot 5 m. De noordwaarts gerichte afwatering werd hierdoor afgedamd waardoor langs de zuidrand van dekzandrug verschillende paleomeren ontstonden. Het verwilde riviersysteem boog oostwaarts af om via het doorbraakdal van Hoboken en de Beneden-Schelde zijn weg naar de zee te vinden.^{5/6}

In het Laat-Glaciaal (de laatste fase van het Weichseliaan, 14.640-11.650 BP) en in het Holoceen (11.650 BP tot nu) warmde het klimaat opnieuw op en kregen de Leie en Schelde opnieuw een meanderend patroon. Het huidige oppervlak valt dan ook grotendeels samen met dat van de laatste fluvioperiglaciale afzettingen uit het Weichseliaan. De rivieren sneden zich vanop dat niveau in wat mede gefaciliteerd werd door de verdwijnende permafrost waardoor een laagterras ontstond. Later werden deze Vroeg-Holocene dalen als gevolg van de stijgende zeespiegel en erosiebasis weer gedeeltelijk opgevuld met alluviale afzettingen. Tijdens de koudere Dryasperioden binnen het Laat-Glaciaal werden rivierduinen gevormd door lokale verstuiwing van zanden uit de drooggevalen

³ DE MOOR, G., VERMEIRE, S. & ADAMS, R., 1999. *Geologie van het quartair, kaartblad 22 Gent., Gent.*

⁴ BORREMANS, M., 2015. *Geologie van Vlaanderen, Gent: Academia Press.*

⁵ VERBRUGGEN, C., DENYS, L. & KIDEN, P., 1991. *Paleo-ecologische en geomorfologische evolutie van Laag- en Midden-België tijdens het Laat-Kwartair. De Aardrijkskunde, 1991/3, pp.357-376.*

⁶ BORREMANS, M., 2015. *Geologie van Vlaanderen, Gent: Academia Press.*

rivierbeddingen. Soms werden deze tijdens het Holocene nog eens lokaal herwerkt waardoor stuifzandduinen ontstonden.^{7/8}

Doorheen het Holocene heeft de Leie zich als een 'underfit river' ingesneden in de brede vallei. Op vandaag kent de stroom een breedte van enkele tientallen meter en slingert ze met grote meanders doorheen de vallei. Gedurende de tweede helft van de 19de en 20ste eeuw werd de loop van de Leie en de Schelde almaar meer gekanaliseerd om zo de doorstroming te verbeteren en de rivier toegankelijk te maken voor grotere schepen. Hiervoor werden oevers ingedijkt of verstevigd en oude meanders afgesneden. Door deze ingrepen verdween het historische landschapspatroon deels en werden veel van de oorspronkelijke gras- en meerslanden in het overstromingsgebied van de Leie opgehoogd ten voordele van antropogene cultuurlandschappen.⁹¹⁰

⁷ BORREMANS, M., 2015. *Geologie van Vlaanderen*, Gent: Academia Press.

⁸ DE MOOR, G., VERMEIRE, S. & ADAMS, R., 1999. *Geologie van het quartair*, kaartblad 22 Gent., Gent.

⁹ DE MOOR, G., 1997. *Toelichting bij de quartairgeologische kaart van België*, Vlaams Gewest: Kaartblad 21 Tielt, Gent.

¹⁰ Cornelis, L, 2018

3.2 Historische situering van het onderzoeksgebied

3.2.1 Algemene historische situering

Het projectgebied situeert zich in de huidige gemeente Wielsbeke. In de historische bronnen komt de gemeente pas voor vanaf het einde van de 11de eeuw. De eerste vermelding van 'Wilesbecke' vinden we terug in een akte uit 1075 met betrekking tot de proosdij van Harelbeke. Hierin wordt Albertus de Wilesbecke vermeld. De plaats 'Vilesbeca' wordt in 1092 aangetroffen in de Summa Statorum, waar men spreekt over de opbrengst van het altaar van Wielsbeke. In 1141 wordt het bestaan van een villa, een grote landbouwuutbating, vermeld en in 1170 wordt voor het eerst de huidige vorm 'Wielsbeke' gebruikt. De oudste kerkgeschiedenis van Wielsbeke is grotendeels onbekend. Men vermoedt dat er een kerkje langs de Leie gebouwd werd in ca. 1400. De kerk lag voorheen mogelijk op de Kokeldries, de oudste wijk in Wielsbeke. In de Ooigemstraat (in het noorden nabij het onderzoeksgebied) bevond zich een 18de-eeuwse herberg, *De Bonte Koe*. In 1840-1844 worden verbeteringswerken uitgevoerd aan de Leie. De kanalisatie leidde tot een stijging van het waterverkeer over de Leie. Vanouds wordt in Wielsbeke, Ooigem en Sint-Baafs-Vijve vlas geteeld en op traditionele wijze verwerkt, o.m. met dauwrotting, putrotting en Leierotting. Vanaf het midden van de 19de eeuw kende de vlasnijverheid een steile opgang doordat er geen verbod meer werd gesteld op het roten in de Leie. Door de Engelse en Ierse vlaskopers werd de Leie "The Golden River" genoemd, vanwege zijn vermeende unieke rootkwaliteit van het Leiewater. Na de oogst werd het gebundelde vlas in bakken of "hekkens" in de Leie te roten gelegd (om de bast van de vezel te weken). Na een bepaalde rootduur, afhankelijk van de weersomstandigheden, werden de bakken gelegegd en het vlas in "kapellen" op droogweiden langs de Leie gezet, om te drogen en te bleken. Vlas was een grondstof voor kledij en werd voor eigen gebruik geteeld en bewerkt tot in de 19de eeuw. Het werd ook gebruikt bij de vervaardiging van zeilen, tassen, beugels, touwen en netten, kabels, snoeren en dergelijke meer. De kans dat deze activiteiten binnen het plangebied of in de onmiddellijke omgeving ervan werden uitgevoerd, is reëel. Gezien de aard van de groei van de plant en de manier van bewerking is de kans op het aantreffen van resten van de vlasplant in archeologische contexten echter gering. Vlas produceert namelijk weinig en/of specifiek pollen waardoor het in het pollenspectrum weinig kans heeft te overleven en/of herkend te worden. Bovendien kennen de pollen een slechte verspreiding. Bij de verwerking worden de kapsels voor het roten verwijderd waardoor de kans dat zaad in een rootkuil terecht komt, kleiner wordt. Enkel de stengels kunnen in een rootkuil aangetroffen worden maar dan moeten de bewaaromstandigheden ideaal geweest zijn.¹¹

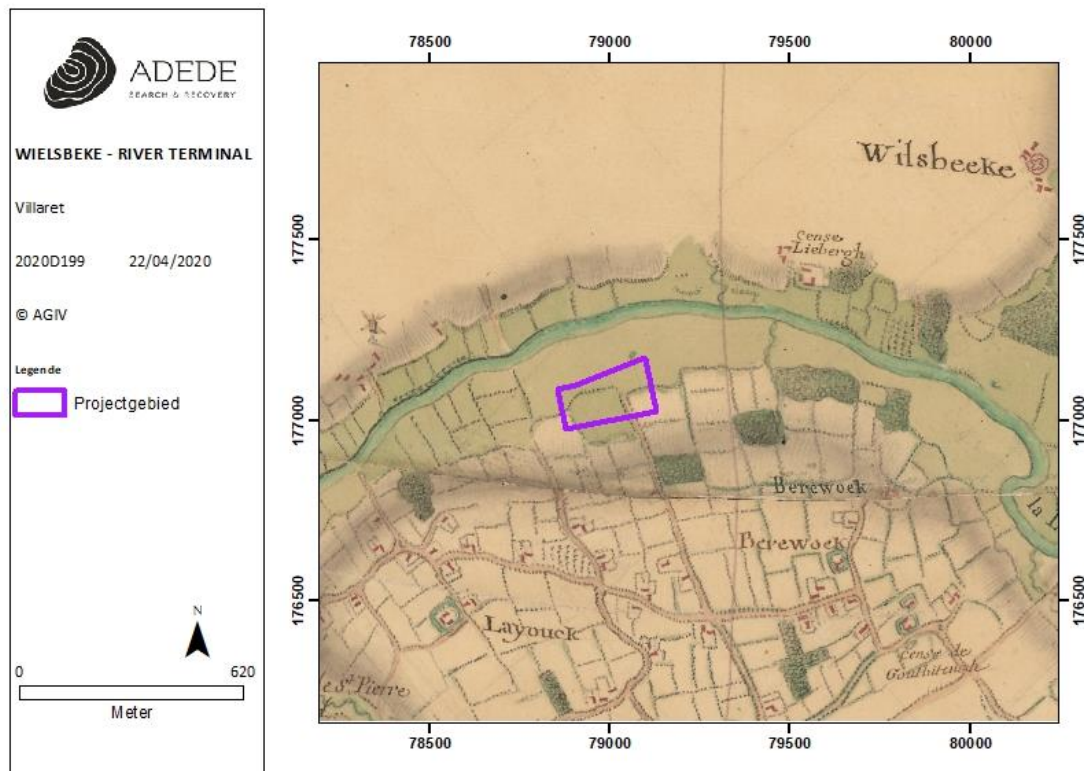
¹¹ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/themas/14757>

3.2.2 Historisch kaartmateriaal

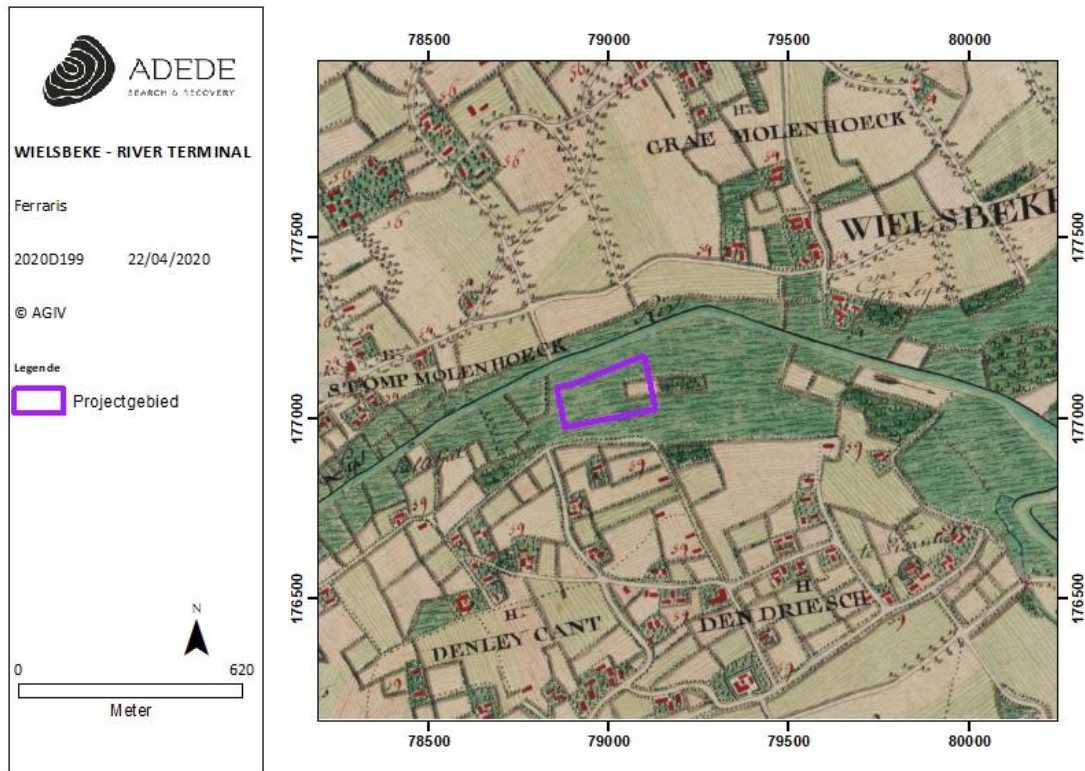
18de eeuw:

Voor deze bureaustudie zijn twee relevante 18de-eeuwse historische kaarten beschikbaar, m.n. de kaart van Villaret en de kaart van Ferraris. Omwille van de enorme afwijking die optreedt bij de geografische projectie van de Frickxkaart is deze niet als relevant te beschouwen en wordt deze kaart niet mee opgenomen in de bespreking.

Zowel op de Villaretkaat als op de Ferrariskaart wordt het onderzoeksgebied weergegeven als landelijk gebied zonder bebouwing binnen of in de directe omgeving van het onderzoeksgebied. Afgaand op de gebruikte symbologie ligt het onderzoeksgebied op dat ogenblik grotendeels of volledig in de natte weilanden van het overstromingsgebied van de Leie. De Leie kent op dat moment nog haar originele meanderende loop net ten noorden van het onderzoeksgebied. Op de Ferrariskaart lijkt halverwege de oostgrens van het onderzoeksgebied een droge opduiking aanwezig te zijn.

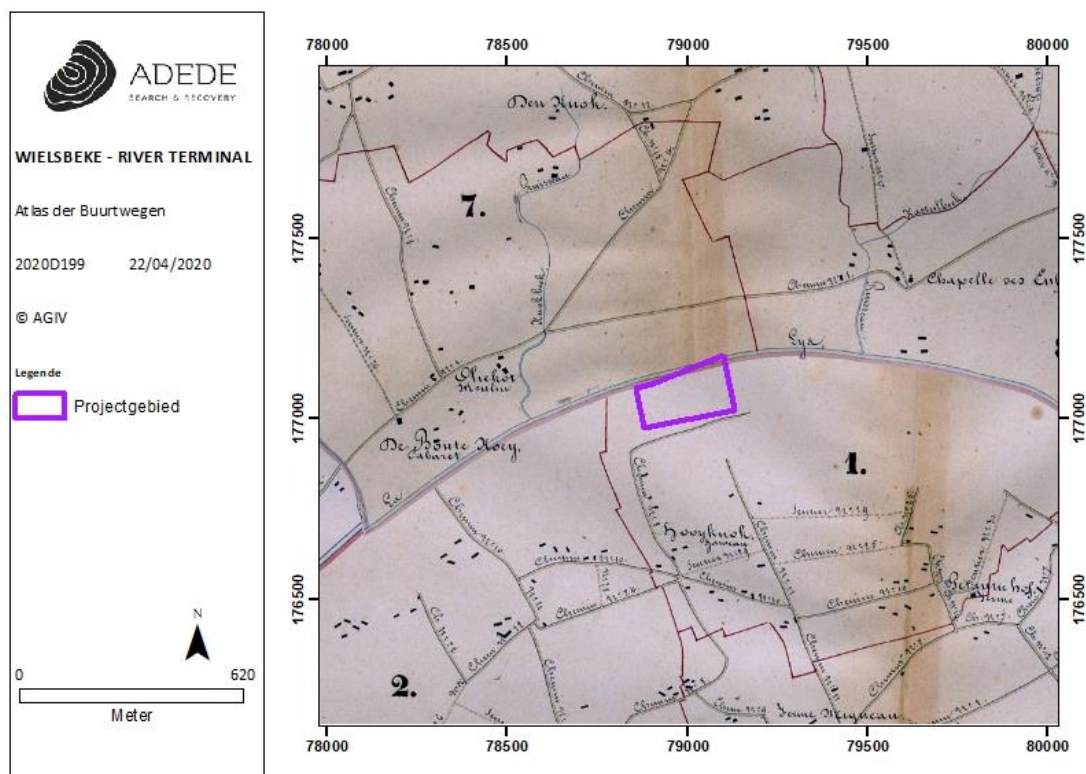
Figuur 4. Situering van het projectgebied op de kaart van Villaret.

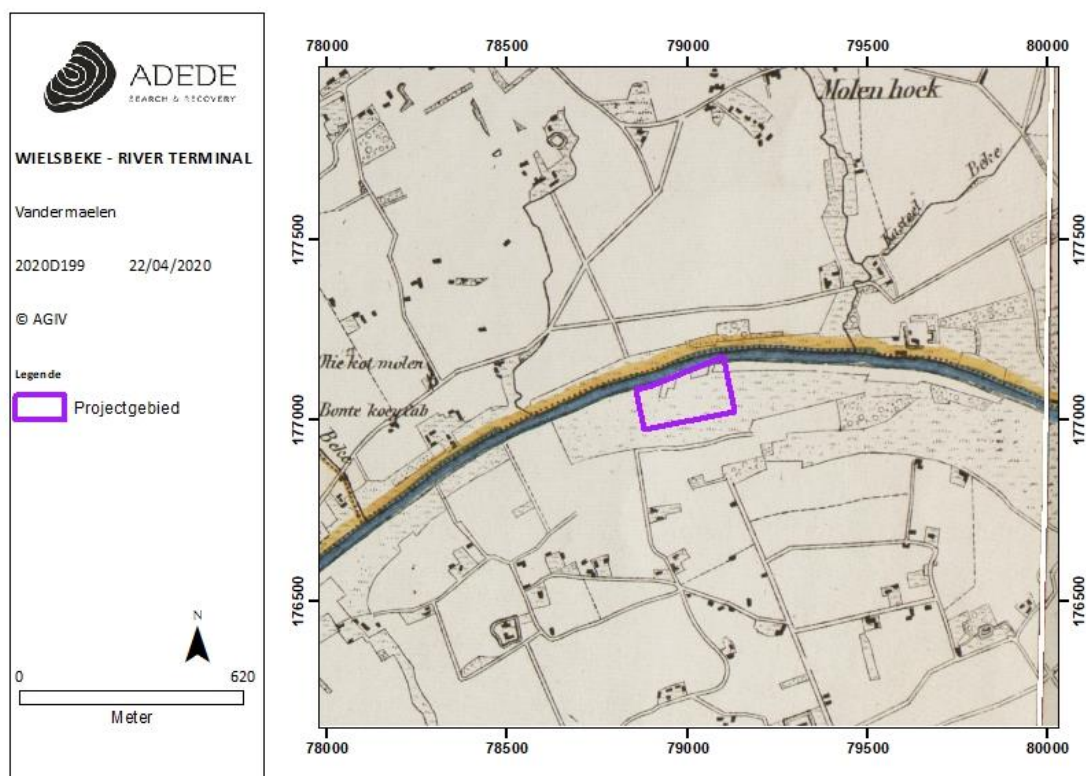
Figuur 5. Situering van het projectgebied op de kaart van Ferraris.

19de eeuw:

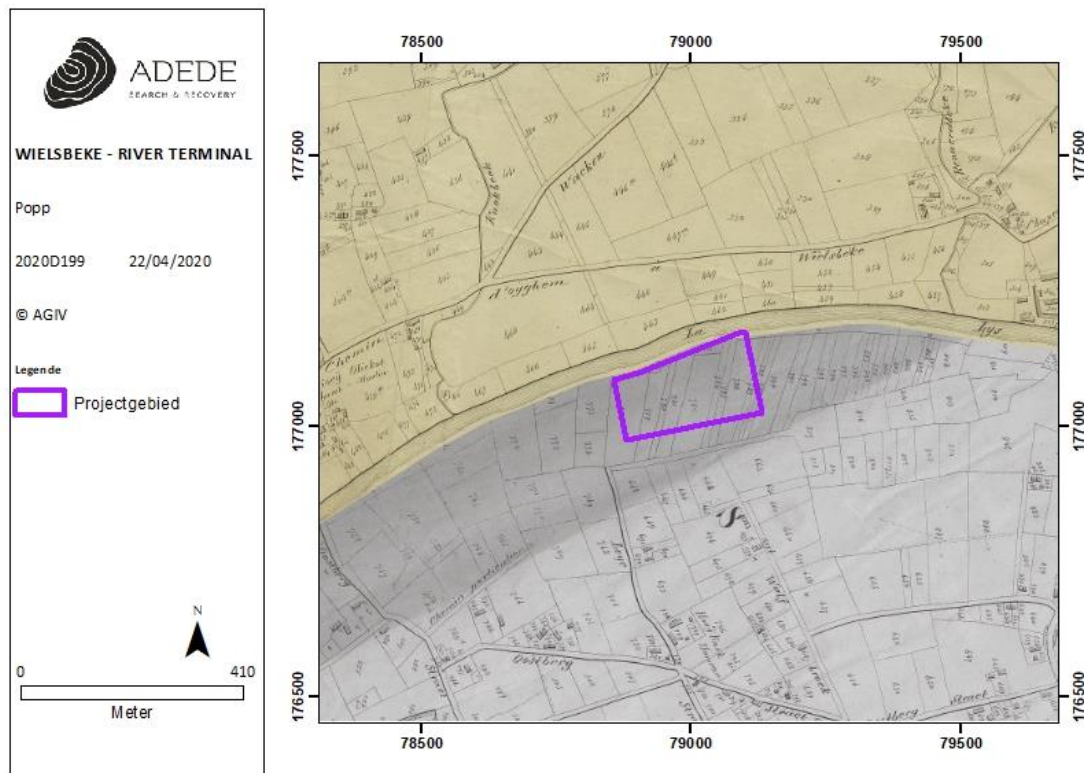
Het 19de-eeuwse kaartmateriaal geeft maar weinig relevante informatie prijs over dit onderzoeksgebied. Op de kaart van Vandermaelen staat het onderzoeksgebied duidelijk nog aangegeven als wetland terwijl op de Poppkaart het hele gebied is onderverdeeld in smalle noord-zuid georiënteerde percelen is verdeeld, wat er kan op wijzen dat zich op het eind van de 19de eeuw het terrein een eerste maal werd opgehoogd of ontwaterd in het kader van cultivatie van de bodem.

Figuur 6. Situering van het projectgebied op de Atlas der Buurtwegen.

Figuur 7. Situering van het projectgebied op de kaart van Vandermaelen.

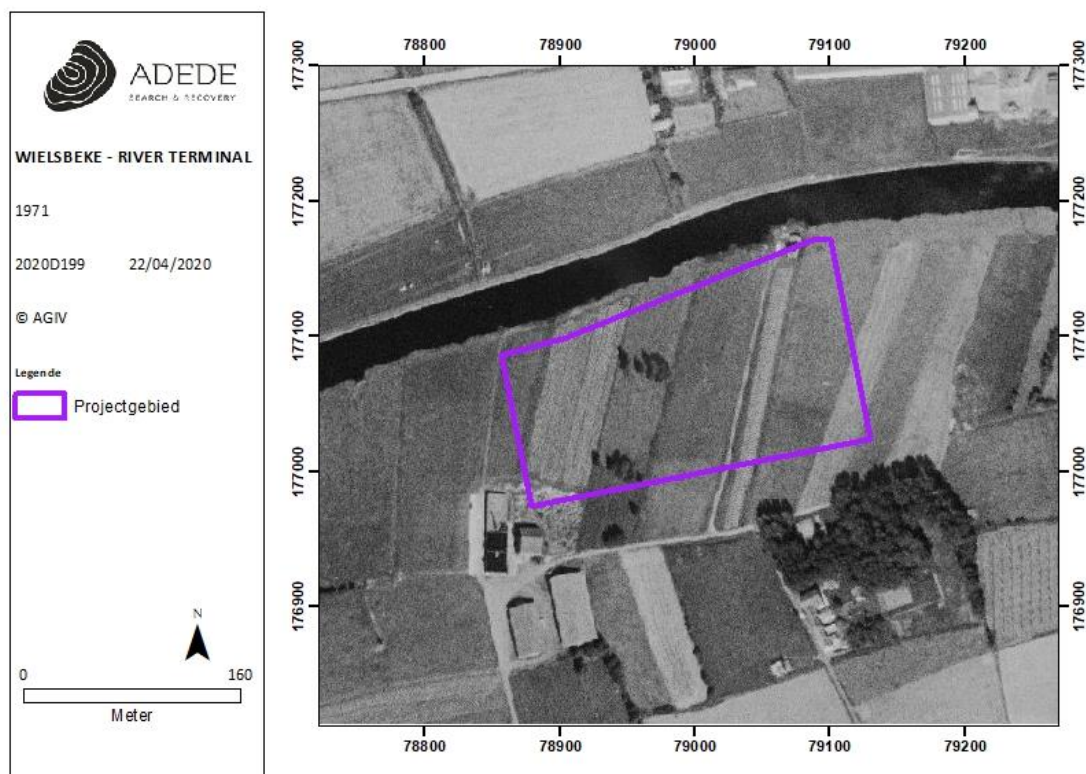

Figuur 8. Situering van het projectgebied op de Poppkaart.

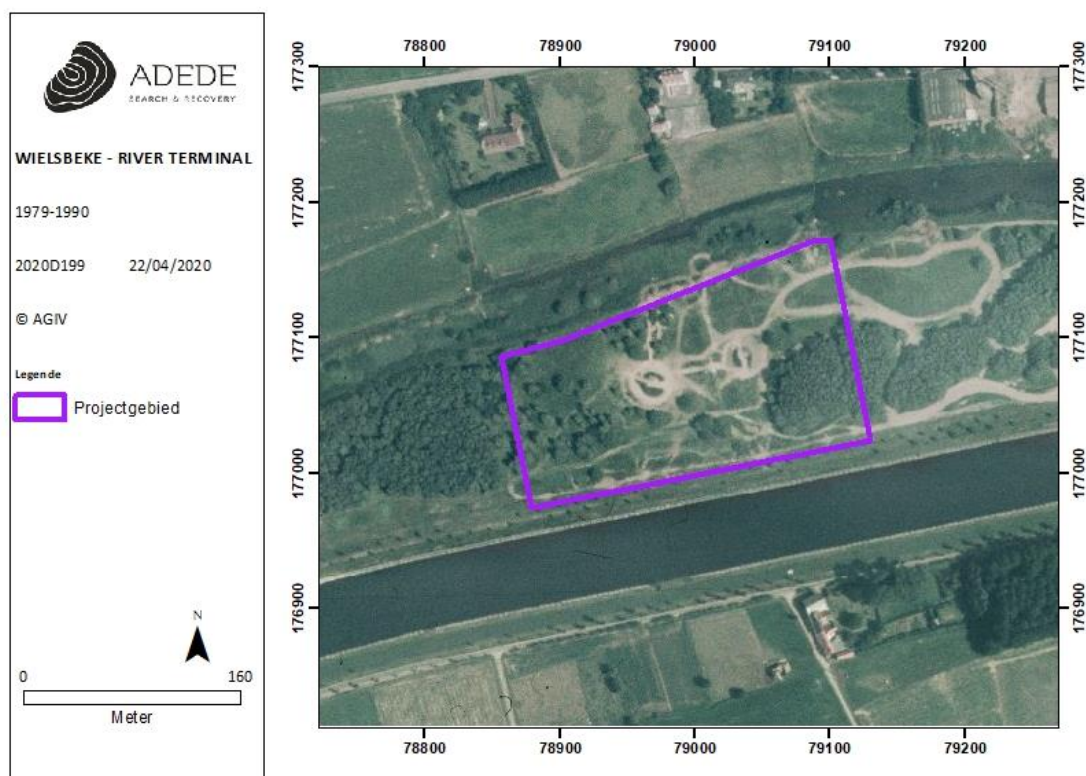
3.2.3 Historische luchtfoto's¹²

De sequentie van verschillende luchtfoto's, beginnend in 1971, geeft een duidelijke beeld van de evolutie van het onderzoeksgebied. Op de foto uit 1971 kent de Leie nog steeds haar originele loop en is het onderzoeksgebied duidelijk nog in gebruik als landbouwgebied. Net voorbij de zuidwestelijke punt van het onderzoeksgebied is wat losse bebouwing zichtbaar. De luchtfoto uit 1990 toont daarentegen een compleet ander beeld. De Leie is inmiddels rechtgetrokken en passeert nu net ten zuiden van het onderzoeksgebied. De akkers en weides zijn verdwenen en in de plaats bestaat het projectgebied nu uit grasland en stukjes bos. Hiertussen slingeren verschillende paden doorheen het terrein. De exacte functie van de paden is niet helemaal duidelijk. Mogelijk gaat het hier om een motocrossparcours of iets dergelijks. De erg ingrijpende verandering van het landschap binnen het onderzoeksgebied ten opzichte van de vorige luchtfoto wijst er indirect op dat het onderzoeksgebied mogelijk stevig is opgehoogd met grond afkomstig van het recht trekken van de Leie.

¹² www.geopunt.be

Figuur 9. Situering van het projectgebied op de luchtfoto uit 1971.

Figuur 10. Situering van het projectgebied op de luchtfoto uit 1979 - 1990.

4 Besluit

Dit bureauonderzoek is er in geslaagd met absolute zekerheid aan te tonen dat de geplande werken onder geen enkel beding een bedreiging vormen voor het eventuele aanwezige bodemarchief.

De geplande werken omvatten het ophogen van het terrein naar een algemeen niveau van +11,90m TAW. In het zuiden van het onderzoeksgebied worden enkele lokale onregelmatige ophogingen ook genivelleerd naar +11,90m TAW. Langs de noord- en westgrens van het onderzoeksgebied wordt een 5m brede aarden wal opgeworpen en beplant met inheemse vegetatie. De grond is afkomstig van de terreinen van Ooigemstraat 9a waarbinnen door ADEDE archeologisch vooronderzoek werd uitgevoerd¹³.

Zowel de studie van het DHM als van historische luchtfoto's lieten al vermoeden dat het terrein binnen het onderzoeksgebied stevig moet zijn opgehoogd. Het DHM toont een egaal terrein dat grosso modo schommelt tussen de 11m en 11,50m. In het geval hier geen ophoging zou hebben plaatsgevonden dan zouden de aanwezige akkers of de perceleringgrenzen (zie luchtfoto 1971) nog minstens deels zichtbaar moeten zijn op het DHM. Ook de drastische verandering van het landschap zichtbaar op de luchtfoto's van 1971 en 1990 wijzen er sterk op dat het terrein moet zijn opgehoogd, hoogstwaarschijnlijk met grond komende van het nabije recht trekken van de Leie.

Maar het grootste argument komt van diverse archeologische onderzoeken die recent plaatsvonden op belendende percelen ten oosten van het onderzoeksgebied. Zowel BAAC als ADEDE¹⁴ voerden er o.a. landschappelijke boringen uit. Uit de resultaten van deze onderzoeken blijkt onmiskenbaar dat het terrein er met ettelijke meter is opgehoogd. Zo spreekt het rapport van BAAC¹⁵ bv. van ophogingspakketten tot 3,5m diep en een archeologisch vlak dat schommelt tussen 8,02mTAW en 9,44mTAW, terwijl het niveau van het maaiveld er min of meer gelijk is aan dat binnen onderhavig onderzoeksgebied. Er is ook niets dat doet vermoeden dat deze vaststellingen veel zouden afwijken van de bodemsituatie binnen het huidig onderzoeksgebied. Het archeologisch onderzoek uitgevoerd door ADEDE merkt eveneens dergelijke ophogingspakketten vast waarbij het archeologische vlak schommelde tussen 7.44m Taw en 9.52m TAW.

Het is bijgevolg duidelijk dat de geplande werken in geen enkel geval een bedreiging zullen vormen voor het eventueel nog aanwezige bodemarchief. Gezien de ruime buffer die de ophogingspakketten vormen moet ook niet worden gevreesd voor compactie van eventuele archeologische sporen. Alles bij elkaar genomen is ADEDE bvba van mening dat verder archeologisch onderzoek hier dus zeker niet wenselijk of noodzakelijk is.

¹³ Logan, M., et al, 2020

¹⁴ <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/13702>

¹⁵ <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/7837>

5 Bibliografie

Literatuur:

- ANTROP, M. et al., 2002. *Overzicht Traditionele landschappen. Versie 6.1 - maart 2002*, Gent: Universiteit Gent: Vakgroep geografie.
- Cornelis, L., et al, 2018, Vooronderzoek Wielsbeke Wielsbeke Kaaimuuruitbreiding, Mariakerke
- DE MOOR, G., 1997. Toelichting bij de quartairgeologische kaart van België, Vlaams Gewest: Kaartblad 21 Tielt, Gent.
- DE MOOR, G., VERMEIRE, S. & ADAMS, R., 1999. *Geologie van het quartair, kaartblad 22 Gent.*, Gent.
- BORREMANS, M., 2015. Geologie van Vlaanderen, Gent: Academia Press.
- VAN STRYDONCK, M., DE MULDER, G. & ALDERWEIRELDT, M., 2000. *De Schelde: verhaal van een rivier*, Leuven: Davidsfonds Uitgeverij nv.
- VERBRUGGEN, C., DENYS, L. & KIDEN, P., 1991. Paleo-ecologische en geomorfologische evolutie van Laag- en Midden-België tijdens het Laat-Kwartair. *De Aardrijkskunde*, 1991/3, pp.357–376.
- Logan M., Thomas, H., Van Eynde, M., 2019, Archeologienota Ooigemstraat te Wielsbeke (WVL), ADEDE Archeologisch Rapport 478, Gent.

<https://bib.kuleuven.be/over-ons/nieuws-events/2015/kaart-van-jean-villaret-1745-1748-digitaal-beschikbaar-via-limo>

http://www.ngi.be/Common/ferraris_nl.pdf

<http://www.cartesius.com>

<http://www.geopunt.be/kaart>

<http://nl.wikipedia.org/wiki/Ferrariskaarten>

<http://www.cai.onroenderfgoed.be>

<http://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten>

6 Lijst van figuren

Figuur 1. Situering van het projectgebied op het DHMVII, digitaal terreinmodel 1m.	- 22 -
Figuur 2. Situering van het projectgebied op het DHMVII, digitaal terreinmodel 1m (detail).	- 22 -
Figuur 3. Hoogteprofielen van het projectgebied.	- 23 -
Figuur 4. Situering van het projectgebied op de kaart van Villaret.	- 27 -
Figuur 5. Situering van het projectgebied op de kaart van Ferraris.	- 28 -
Figuur 6. Situering van het projectgebied op de Atlas der Buurtwegen.	- 29 -
Figuur 7. Situering van het projectgebied op de kaart van Vandermaelen.	- 29 -
Figuur 8. Situering van het projectgebied op de Poppkaart.	- 30 -
Figuur 9. Situering van het projectgebied op de luchtfoto uit 1971.	- 31 -
Figuur 10. Situering van het projectgebied op de luchtfoto uit 1979 - 1990.	- 31 -